

DZIENNIK POMORSKI

PRZEDPŁATA:

Miesięcznie w ekspedycji	2,55 zł.
Z odnośnikiem i w agencjach	2,65 "
Na pocztę, już z odnośnikiem	2,91 "
Kwartalnie w ekspedycji	7,65 "
Na pocztę już z odnośnikiem	8,73 "
Strażki inne wypadki zwalniają Wydawnictwo z dostarczania numerów bez zwrotu	
— — część kwoty abonamentowej. — —	

OGŁOSZENIA:

od wiersza 6-cio lam. lub jego miejsca 16 gr.
w dziale ogłoszeniowym, od wiersza mm.
3 lam. lub jego miejsca 40 gr. w dziale
redakcyjnym. Z zagranicy 100% drożej.

Ogłoszenia przyjmują się do godz. 9 przed poł.

Poniedziałek: Teodora i Oresta
Wtorek: Andrzeja z Awe.

CHOJNICE, wtorek dnia 10 listopada 1931 r.

Słońca wschód 6.46 zachód 15.56
Księżycy wschód 08.03 zachód 16.02

Więści o krótkiej treści

Walki w Mandzurji

Wojska chińskie cofają się w kierunku na Anka-zi, pozostawiając na placu boju 200 zabitych, wśród nich jednego Rosjanina, który prawdopodobnie dowodził podczas walki. Japończycy mieli 35 zabitych i 146 rannych. Podczas trzygodzinnej bitwy zostały trzy samoloty japońskie uszkodzone.

Mandzurja ogłosiła niezależność

London. — Prasa tutejsza donosi, że rząd tymczasowy, w Mukdenie ogłosił niezależność Mandzurji od rządu centralnego.

Rozruchy wybuchły w Tientsinie

Około 1000 uzbrojonych Chińczyków ostrzeliwało przyzdyum policji, dworzec i gmachy rządowe. Japończycy poczuli bombardować dzielnicę chińską.

W wyborach w Jugosławiji

które odbyły się wczoraj, wzięło udział 70, w niektórych okolicach do 80 proc. uprawnionych do głosowania. Wszystkie partie poza rządową ogłosiły wstrzymanie się od głosowania.

Krwawe starcia

wydarzyły się wczoraj w dwu miastach północnej Hiszpanji, przyczem 6 ludzi zostało rannych.

Grandi wyjechał do Ameryki

Włoski minister spraw zagranicznych Grandi wyjechał z Neapolu do Ameryki. Poprzednio przyjął go jeszcze Mussolini i omówił z nim cele podróży do Stanów Zjednoczonych.

Na Cyprze

podpalono rezydencję angielskiego namiestnika, która spłonęła doszczętnie.

Jedna z biblij Gutenberga

sprzedana została w Londynie za milion złotych.

Wykłady na Uniwersytecie

Warszawskim zawieszono

Warszawa. — W związku z zajściami, jakie miały miejsce w ostatnich dniach na Uniwersytecie Warszawskim, i powtórzeniem się tych samych zajść w dniu wczorajszym rektor Lukasiewicz postanowił zawiesić wykłady i ćwiczenia na Uniwersytecie Warszawskim aż do odwołania.

W związku z tem inauguracja roku akademickiego, która miała się odbyć w niedzielę, dnia 8-go listopada, br., została przełożona na dzień 29 listopada br.

Zdemolowanie lokalu Stron. Narod. w Krakowie

Kraków. — W ub. czwartek wtargnęło do lokalu Stronnictwa Narodowego w Ryńku Głównym około 50 osobników, którzy zdemolowali całe urządzenie jednego pokoju. W drugim pokoju zatarasowały się kilku przedstawicieli młodzieży wszechpolskiej. Na miejsce zajęły władze śledcze, które wszczęły dochodzenia, celem wykrycia sprawców napadu. Dotychczas jednak na ślad napastników nie natrafiono.

6 osób zabitych w katastrofie samolotowej

Ryga. — Nad Libawą zderzyły się wczoraj dwa samoloty wojskowe na wysokości 300 metrów. Oba samoloty runęły na ziemię, rozbijając się doszczętnie. 6 osób znajdujących się w samolotach zostało na miejscu zabitych, między nimi żona jednego z oficerów.

Prace budżetowe w Sejmie

Ekspose min. skarbu Jana Piłsudskiego

Warszawa, 6. 11. Na wstępie dzisiejszego posiedzenia Sejmu, pos. Jeszke (BB) referował rządowy projekt ustawy, zmieniający ustawę o ochronie lokatorów oraz wnioski PPS. w sprawie obniżenia stawek komornego od mieszkań jedno i dwuizbowych i zawieszenia eksmisji z takich mieszkań w okresie zimowym. W głosowaniu odrzucono poprawkę klubów opozycyjnych i projekt przyjęto w 2 i 3 czytaniu w myśl wniosku komisji.

Następnie Izba przystąpiła do sprawozdania komisji administracyjnej o wniosku PPS. w sprawie autonomii ziem, zamieszkałych we większości przez ludność ukraińską. Po przemówieniu referenta po sła Stronickiego (BB) Sejm przyjął wniosek komisji o odrzucenie wniosku PPS. a o godz. 16,30 marszałek zarządził przerwę.

O godz. 16,45 marszałek wznowił posiedzenie. W pierwszym czytaniu bez dyskusji odesłano do komisji ustawę o dodatkowych kredytach na rok 1929-30 ustawę o dodatkowych kredytach na rok 1930-31, jakoteż ustawę o poborze rekruta.

Preliminarz budżetowy na r. 1932-33

Następnie przystąpiono do pierwszego czytania ustawy skarbowej i preliminarza budżetowego.

Przemówienie min. skarbu

Zabrał głos min. skarbu Jan Piłsudski, podnosząc, że ustawa skarbowa za rok 1932-33 jest analogiczna z dzisiaj obowiązującą wraz ze zmianami czysto redakcyjnymi lub wypływającymi z faktów dokonanych, jak cofnięcie 15 proc. dodatku do uposażeń.

Budżet ma układ taki sam jak poprzedni.

Wpływy preliminarzowe wynoszą 2,375 milj., wydatki 2,482 milj. deficyt zatem 77 milj.

Rozchody są mniejsze o 414 milj. niż w roku 1931. Powstało pytanie, dlaczego rząd nie dokonał dalszych kompresji aby nie było deficytu. Aby zrobić kompresję całych 414 milj., należy dokonać ciężkiej pracy. Chybaśmy pokasowali kilka ministerstw to i tak nie dałoby to oszczędności 414 milj. Kompresja byłaby możliwa do wykonania tylko dużemi wysiłkami oszczędności na szereg niezaspokojonych potrzeb państwowych. Dalszej oszczędności można dokonać wówczas, gdy zajdzie konieczność.

77 milionów deficytu

Co to jest te 77 milionów? W budżecie długów przewidziano tylko tyle, aby możliwym było pokryć cykliczne raty długów. Przy układaniu budżetu nie wiedzieliśmy bowiem, co będzie dalej? Czy akcja Hoovera będzie przedłużona? Zdaje mi się, że jakaś akcja będzie. Te same przyczyny trwają dalej. Jeśli akcja ta da pewne oszczędności, wówczas tego deficytu nie będzie i nie trzeba będzie bolesnej operacji na koniecznościach państwowych.

Dalsze kompresje

Jeśli zaś żadnej akcji, analogicznej z akcją Hoovera nie będzie, trzeba będzie przez kompresje dalsze zapewnić równowagę budżetu. Wobec tego, że rząd nie zamierza w jakiejś czy innej formie korzystać z inflacji na pokrycie budżetu, pozostałaby możliwość tylko dalszej kompresji budżetu, która mogłaby być zrobiona po ostatecznym wyjaśnieniu sytuacji za jankież 4 lub 5 miesięcy.

„Oszczędności”

Oszczędności w dużym stopniu zostały dokonane już w bieżącym budżecie (!). Do tych oszczędności zaliczyć należy 15 proc. dodatek, dalej 20 proc. dodatek stołeczny, budowlany i kresowy, zasiłki dla inwalidów i reorganizacja urzędów, która umożliwiła

zmniejszenie etatów o 10354. W Ministerstwie Skarbu zmniejszenie to wynosi 1584 etatów tj. 70 proc. w Min. Robót Publ. o 587 czyli 18 proc., w Min. Spr. Wewn. o 1687 tj. 4,7 proc. Jednocześnie zmniejszenie wydatków rzeczowych i inwalidzkich doprowadziło w budżecie do sumy 2,452 milj. po stronie rozchodów. Budżety poszczególnych ministerstw zmniejszono, jak następuje: Spraw Zagr. o 15 proc., Spraw Wewn. o 16 proc., Skarbu o 20 proc. Sprawiedliwości o 22 proc., Przemysłu i Handlu o 22 proc. Rolnictwa o 60 proc., Oświaty o 21 proc., Robót Publ. o 67 proc., Fundusz drogowy o 70 proc., Opiekę Społeczną o 16 proc., renty o 14 proc.

„Nieco inaczej”

Zwiększenie rozchodów jest tylko w emeryturach i stanowi 16 proc. Obecnie sprawa emerytur przedstawia się nieco inaczej niż powszechnie mówiono. Wzrost wydatków na emerytury tłumaczy się tem, że do emerytur przeszli obecnie urzędnicy z wyższym uposażeniem dzięki awansom oraz że do emerytur doliczono także wszelkie dodatki.

Dochody

Strona dochodów preliminarzowanego budżetu wyraża się w sumie 2,375 milj. tj. mniej niż budżet dziś obowiązujący o 17 proc. Z tego na daniny przewiduje się 1,272 milj., na monopole 695 milj., na dochody administracyjne 265 milj., na wpływy z przedsiębiorstw państwowych 142 milj. Dochody administracyjne przewidziano o 3 miliony mniejsze niż w budżecie dziś obowiązującym.

Deklaracja p. Sławka

Po przemówieniu ministra skarbu Jana Piłsudskiego zabrał głos prezes Sławek, który wygłosił dłuższą deklarację, w której zakończeniu powiedział iż

„Klub BBWR., reprezentujący szereg organizacji społecznych, użyje swych wpływów, aby one podjęły bardziej aktywną rolę i będąc w pełnym kontakcie z rządem, mogły spełnić te zadania, które ze względu na swój charakter spadać muszą nie na rząd, a na społeczeństwo. Dalej troska o dobę obecną nie zwalnia nas bynajmniej od obowiązku skupienia swej uwagi i na sprawy mające podstawowe znaczenie dla przyszłych czasów i przyszłych pokoleń. To też podjęta praca nad ustaleniem najlepszych ram ustroju Polski z rozwagą i siłą spokojnie dalej prowadzić będziemy. Przygotowanie Konstytucji naszym jest obowiązkiem i za te prace odpowiedzialność bierzemy”.

W obronie Pomorza

Po deklaracji premiera Sławka z kolei zabrał głos s. pos. Róg (Str. Lud.), oświadczając, że stronnictwo jego podda budżet szczegółowej krytyce na komisji. Omawiając ogólny stosunek do rządu na terenie polityki wewnętrznej i zagranicznej, poseł Róg oświadczył:

„Korzystam ze sposobności, by imieniem klubu określić nasze stanowisko w sprawach polityki zagranicznej. — Sytuacja międzynarodowa nie jest dobra. Atmosfera dla Polski nieprzyjazna. Wystąpienie senatora Boraha w Ameryce przyprowadzi żywy ty najonalistyczne w Niemczech o prawdziwy zawrót głowy. Stwierdzam więc, że w sprawie polskiego Pomorza jesteśmy z całym społeczeństwem. Co do tego niema i nie może być różnicy pomiędzy stronnictwami. Ludu pomorskiego nie przehandlujemy nigdy”!

Cała izba bije oklaski. Następnie po przemówieniach posła Rybarskiego (Kl. Nar.) i posła Byrki (B.B.), marszałek zamknął posiedzenie. Następne posiedzenie dziś o godz. 10.30.

Dalsza dykusja nad budżetem

Marszałek Sejmu Świątalski otworzył w sobotę rano posiedzenie o godz. 9.45. Pos. Czernichowski (BB) zreferował poprawki Senatowi do przyjętego przez Sejm projektu ustawy o państwowym podatku do hodowli. Poprawki przyjęte.

Następnie pos. Tomaszewicz BB. w imieniu komisji ochrony pracy zreferował zmiany Senatowi do projektów kilku ustaw. Wszystkie zmiany Senatowi przyjęte.

Sprawozdanie o wniosku w sprawie ludności polskiej na Łotwie odłożono chwilowo na później, po czym izba przystąpiła do dalszej rozprawy nad preliniarnym w pierwszym czytaniu.

W ciągu dyskusji ogólnej nad przedłożeniem budżetu pierwszy zabrakł głos poseł Niedziałkowski (PPS.), który w wstępnych wywodach opozycyjnych stwierdził, że okres bieżący w Polsce coraz bardziej wykazuje konieczność radykalnych zmian społecznych. Twierdzenie pos. N. zbijał pos. ks. Radziwiłł.

Po kilku dalszych mówcach zabrakł głos p. Rottenstreich (Koło żyd.), który znaczną część swej mowy poświęcił ostatnim antyżydowskim ekscesom na wyższych uczelniach w Polsce.

W odpowiedzi odczytał **min. Pieracki** w imieniu rządu, deklarację stwierdzającą, że istotnie w ostatnich dniach zdarzyły się godne ubolewania wybryki przeciw młodzieży akademickiej narodowości żydowskiej na wyższych uczelniach w Polsce. Niepodobna obciążać odpowiedzialnością za te wybryki ogółu młodzieży polskiej. Przeciwnie, odpowiedzialność za nie ponosi drobna grupa warcholów. (Słowa te zostały przyjęte hucznymi oklaskami na ławach BBWR.) Rząd — mówił dalej minister — czynił i czyni wszystko, aby nie dopuścić do zająć. Póki mały one miejsce na terenie wyższych uczelni, władze bezpieczeństwa były skrupowane anatomia tych uczelni. Skoro jednak ekscesy przenosiły się na teren miasta, władze interwenjowały ostro i zatrzymały szereg winnych. Mogę Panom zakomunikować, że tak, jak zostały zawieszony wykłady na uniwersytecie krakowskim, a wczoraj na uniwersytecie warszawskim, podobnie dziś zawieszono wykłady w W. S. H. Min. zakończył zapewnieniem, że rząd nie cofnie się przed użyciem najostrożniejszych środków, aby utrzymać spokój i zapewnić bezpieczeństwo obywateli.

Deklaracja ta, odczytana mocnym głosem przyjęta została na ławach BBWR. oklaskami.

Proces brzeski

W jedenastym dniu procesu przywódców Centrolewu, przesłuchiwanie byli dalsi świadkowie oskarżenia.

Świadek Laskowski był w Horoszowie na wiecu oskarżonego Sawickiego, który wygłosił tam przemówienie wysoce demagogiczne.

Następnie badany był świadek Benendo, nauczyciel ludowy, członek P. P. S. Odmówił on złożenia przysięgi, oświadczając, iż jest bezwyznaniowym. Świadek ten był na Kongresie Centrolewu w Krakowie. Szczegółów jednak teraz nie pamięta. W czasie badania tego świadka doszło do dość ostrego starcia między przedstawicielem urzędu prokuratorskiego a obroną.

Następnie zeznawało kilku świadków, którzy obecni byli na Kongresie krakowskim. Zeznania ich dotyczyły przemówień tam wygłoszonych oraz okrzyków, wznoszonych przeciwko rządowi i p. Prezydentowi Rzplitej.

W końcu zeznawało jeszcze dwóch świadków, przedstawicieli Policji w Bydgoszczy, którzy w czasie rewizji u miejscowych działaczy socjalistycznych znaleźli ulotki, zawierające uchwały Kongresu Krakowskiego.

Zagadnienie mniejszości narodowościowych w Polsce

X.

ZIEMIE ZACHODNIE NARODOWO JEDNOLITE.

Mimo to jednak, kwestja polskości naszych ziem zachodnich rozstrzygnęła się właściwie jeszcze za czasów zaborczych. Mianowicie już wtenczas Polacy z pod zaboru pruskiego, w oparciu o własną wielowiekową tradycję, stanęli w ciągu długoletniej walki eksterminacyjnej ze strony Niemców na zupełnie równym z nimi poziomie cywilizacyjnym, skutecznie opierając się im na każdym polu, w każdym zawodzie a co więcej, Niemcy nawet widocznie ustępowały nam w odporności asymilacyjnej. Dalsza germanizacja zaboru pruskiego, mimo coraz bardziej brutalnego i bezprawnego systemu, stanęła już przed wojną na martwym punkcie, a nawet w wielu okolicach, szczególnie w Poznańskim, tamtejsi Niemcy zaczęli się polonizować.

To też po wskrzeszeniu państwa polskiego, gdy odpięty rzesze urzędników i wojskowych niemieckich, pierwszy polski spis ludności (1921 r.) wykazał w województwach zachodnich ogromną większość polską, (woj. pomorskie 81 proc., woj. poznańskie 83,1 proc., woj. śląskie 71 proc.). W ciągu następ-

John Landsburg z Glasgow o „korytarzu”

W nacjonalistycznej wschodniopruskiej „Weichselzeitung” znajduje się w jednym z ostatnich numerów artykuł niejakiego Johna Landsburg z Glasgow pt. „Angli: a problem korytarza”. Artykuł jest w skondensowanej formie zbiorem wszystkich tez niemieckich w sprawie Pomorza. Przyczyną niepożądanego rozwoju wypadków w Anglii jest odstąpienie przez nią od zasady równowagi europejskiej. Najbardziej narusza tę równowagę „korytarz”. Autor wylicza tu wszystkie „krzywdy” niemieckie, od wyłączenia gruntów poczynając, utratę mandatów, a skończywszy na zniesieniu mostu pod Opaleniem Polska burzy naturalny porządek rzeczy, budując magistralę — „kolej dla węgla i armat” — i narzucając ruchowi towarów sztuczną linię północ-południe, tamując równocześnie tenże ruch na linii wschód-zachód. Gdańsk upada. Polska wydaje 3/5 swego budżetu na zbrojenia i stanowi niebezpieczeństwo dla pokoju światowego. Oddanie b. zaboru pruskiego Niemcom uspokoiłoby wzburzone namiętności, umożliwiłoby rozbrojenie i zbliżenie narodów. W zakończeniu artykułu autor wyraża nadzieję, że Ameryka wyp wie swe „mocne słowo” w tej sprawie a wszystkie kulturalne narody Europy poprą Rzeszę.

Sześć wyroków śmierci w październiku

Miesiąc październik r.b. pobił wszystkie rekordy pod względem liczby wykonanych wyroków śmierci. W miesiącu tym zawisło na szubienicy sześciu zbrodniarzy. Z tych sześciu wyroków cztery wykonał kat Maciejowski osobiście, dwa jego pomocnicy. Ponadto Maciejowski otrzymuje za wykonanie każdego wyroku 100 zł. „gratyfikacji” — w październiku zarobił więc dodatkowo 400 zł.

Sprawa zamachu na poselstwo sowieckie jest fanatykiem i histerykiem

Warszawski sąd apelacyjny wznowił rozprawę przeciw Polańskiemu, sprawcy niedoszłego zamachu bombowego na poselstwo sowieckie w Warszawie. Zgodnie z wnioskiem obrony Polański został poddany badaniu psychiatrycznemu, który po 1 i pół godzinie badania stwierdził, że nie jest on psychicznie chory i zdradza jedynie fanatyzm na podłożu silnie rozwiniętej histeryj. Oskarżony jednak, zdaniem biegłych lekarzy zdawał sobie sprawę z czynu, którego się dopuścił.

Prokurator żądał w tych warunkach podwyższenia oskarżonemu kary ze względu na to, że miał on zamiar przez wybuch dokonać zabójstwa członków poselstwa sowieckiego. Obrona domagała się poddania oskarżonego obserwacji klinicznej, sąd jednak, zgodnie z opinią biegłych, wczoraj przesłuchanych, wniosek ten odrzucił. Rozprawa wczorajsza zakończyła się nowymi wyjaśnieniami oskarżonego, jak zwykle bardzo długimi i mętłymi. Wyrok zostanie ogłoszony dzisiaj popołudniu.

Znowu 3 wyroki śmierci

Łomża. W Sądzie Okręgowym zapadł wyrok w sprawie bandy rozbójniczej Raczkowskiego i tow. w liczbie 17 osób, mających na sumieniu 32 morderstwa rabunkowe. Na karę śmierci przez powieszenie skazano mieszkańców Warszawy: Czesława Raczkowskiego, Brońsława Wyszyńskiego i Adama Bidińskiego. Ponadto jednego skazano na 15 lat ciężkiego więzienia, dwóch po 10 lat, dwóch po 4 lata, jednego na 6 miesięcy, pozostałych uniewinniono.

nych lat niepodległości procent Niemców topniał coraz bardziej, tak że obecnie w Poznańskim i na Pomorzu nie dochodzi nawet już do 10 proc. ogółu ludności, a o stosunkach narodowościowych na G. Śląsku najlepsze wyobrażenie daje zapisywanie się 93 proc. wszystkich dzieci w wieku szkolnym do szkół polskich.

Ziemie zachodnie jednolite zatem narodowo, stanowią doskonałą przeciwwagę w stosunku do niejednolitych ziem wschodnich. Im więcej bowiem mamy ludności rdzennie polskiej, tem więcej możemy mieć w granicach naszych ludności niepolskiej. Utrata najmniejszej części ziem zachodnich przy równoczesnym rozszerzaniu granic na wschodzie poważnie zagroziłaby narodowemu charakterowi państwa polskiego. To też dążyć musimy raczej, aby przyłączyć do państwa polskiego rdzennie polskie ziemie Śląska Opolskiego, Warmji, Mazur i Powiśla.

NIEBEZPIECZEŃSTWO OD ZEWNATRZ.

Choćby ziemom zachodnim nie grozi poważne niebezpieczeństwo wewnętrzne, to tem bardziej jednak są one zagrożone od zewnątrz. Niemcy bowiem po tamtej stronie granicy uświadamiając sobie doskonale, że jeszcze kilkanaście lat a mowa niemiecka całkiem u nas wygaśnie, gorączkowo dążą do ponownego zaboru naszych ziem zachodnich, a w szczególności Pomorza „aby nas w ten sposób okolic i zdusić w kleszczach. Wiedzą dobrze, że „teraz albo nigdy” i wzięli się im systematycznie i konse-

Zgon zasłużonego Misionarza-Pelaka

Dnia 22 października br. w Różanymstoku, k. Grodna zakończył swój doczesny żywot, pełen zasług dla dobra Kościoła i Ojczyzny śp. Ks. Aleksander Szczęśnowicz Salezjanin-misjonarz, w 78-ym roku swego życia, a po 30 latach kapłaństwa.

Urodzony w mieście Augustowie 1853 r. od młodych lat pragnął poświęcić się stanowi duchownemu. Okoliczności jednak tak się składały, że pragnienie to mógł skutecznie dopiero w późniejszym wieku, bo w 48 r. swego życia.

Kiedy bowiem mając lat 33, całkowicie oddany pracy na roli ojczystej i pracy narodowo-obywatelskiej na terenie miasta rodzinnego, stracił nagłe żonę a wkrótce potem i troje dzieci, widział w tych bolesnych ciosach wezwanie Opatrzności Bożej do doskonałego życia. Porzuciwszy więc majątek rodzinny udał się zagranicę, najpierw do Rzymu, a wkrótce potem do Ziemi św., by tam zrealizować marzenia swej młodości: zostać kapłanem.

Po ukończeniu studiów filozoficznych i teologicznych w seminarjum salezjańskim w Cremisan (Palestyna) otrzymał w r. 1901 święcenia kapłańskie w Jerozolimie z rąk patriarchy jerozolimskiego poczem oddał się pracy misyjnej dla dobra mieszkańców Ziemi św. i pracy wychowawczej w różnych Zakładach Zgromadzenia Salezjańskiego którego był członkiem. Szczególne zasługi położył około rozwoju szkoły rolniczej w Beitgemal, która pod jego umiejętnym kierownictwem rozwinęła się i szybko stanęła na wysokim poziomie, stając się ważnym dla mieszkańców Palestyny ośrodkiem kultury. Nie zapomniał też o ziemi ojczystej i szczególniejszą troskliwością otaczał przybywających do Ziemi św. polskich pielgrzymów.

W pracy misyjnej nabawił się choroby, która zła miała jego siły fizyczne na zawsze. Mimo to kiedy po skończonej wojnie światowej w roku 1921 powrócił do Ojczyzny, rwał się do pracy, chcąc jeszcze ostatki swych sił poświęcić dla Zmarłychwstałej Polski — Z woli przełożonych zakonnych osiadł w Zakładzie Salezjańskim w Różanymstoku, gdzie oddawał się pracy pedagogicznej jako nauczyciel Gimnazjum i Szkoły Rzemiosła ponadto dał się poznać jako niezrównany mistrz życia duchowego i światły spowiednik.

Kiedy już wzmagała się niemoc fizyczna nie pozwoliła mu opuszczać pokoju śp. Ks. Aleksander zabrał się do pisania i wyzyskując swe wiadomości, zaczerpnięte w czasie długoletniego pobytu w Palestynie, skreślił stopy zeszytów szczególnie z dziedziny historii biblijnej, przypominające swą starannością i drobiazgowością średniowieczne foljanty benedyktyńskie, zdobne w kunsztowne ryciny.

Pogrzeb zasłużonego i świętobliwego kapłana odbył się 24 ub. m. w Różanymstoku i zgromadził tłumy ludu, które przybyły nawet z dalekich stron, by oddać cześć swemu uwielbianemu spowiednikowi. — Nabożeństwo żałobne odprawił brat zmarłego Ks. prałat Szczęśnowicz, proboszcz Katedralny w Łomży a mowę pogrzebową wygłosił Ks. Dr. Ignacy Antonowicz dyrektor Gimnazjum. R. i p.

Z Pomorza

NIESZCZĘŚLIWY WYPADEK.

Pelplin. — W sobotę uległ jeden z robotników tul. cukrowni poparzeniu w melazie. Nieszczęśliwego umieszczono w szpitalu Sióstr Miłosierdzia. Przy czynu wypadku narażenie niezbadane; przypuszcza się jednak, że jest nią własna nieostrożność!

110-LETNIA STARUSZKA UMARŁA.

Toruń. — W czwartek zmarła tu najstarsza toruniańska Apolonia Jankiewiczowa, która przeżyła 110 lat życia. Jankiewiczowa, która przebywała w przytułku dla starców, do ostatniej chwili czuła się przy dobrym zdrowiu i zmarła nagłe na paraliż serca. Jedyne jej zajęciem było spędzanie czasu nad książką do nabożeństwa z roku 1817, którą czytała bez okularów.

wencją starają się o podtrzymanie u nas niemieckich. Niemcy na wszelki sposób usiłują przeskoczyć dalszemu odpływowi naszej mniejszości niemieckiej do Rzeszy, dają jej moralne i materialne poparcie w postaci Schulvereinów, Reifeisenów, banków holenderskich itp., dbając nietylko o podtrzymanie ale i o rozszerzenie niemieckiego stanu posiadania w Polsce. Koloniści niemieccy z innych dzielnic polskich zaczynają kupiać się w województwach zachodnich, na całej linii forsuje się „Friedliches Durchdringen”.

I rzeczywiście też proces dalszego odnajmowania ziem zachodnich uległ w ostatnich kilku latach poważnemu zahamowaniu.

Czy rząd niemiecki pragnie przez to do tego stopnia zwiększyć ilość Niemców w naszych województwach zachodnich, aby później przez ewentualny plebiscyt odzyskać w ten sposób ziemie te dla Rzeszy?

Zdaje się, że w możliwość takiego rozwiązania nie wierzą bardzo nawet sami Niemcy. Ale jasnym dla każdego jest, że tę mniejszość niemiecką na ziemiach polskich Niemcy chcą zużyć jako forpoczty i podstawy działania w przyszłym starciu zbrojnym z Polską. Najlepiej oświetlają tę sprawę stosunki z Rosją przedwojenną, gdzie koloniści niemieccy potajemnie przygotowywali nawet schrony i bazy operacyjne dla armii niemieckiej, i jak później w czasie wojny Niemcy rosyjscy ściśle współdziałali z wywiadem niemieckim. Nielepiej zachowywali się Niemcy w innych państwach.

CHOJNICE I POWIAT

Chojnice, dnia 9 listopada 1931 r.

PODZIĘKOWANIE.

Za ofiarowane 100 bochenków chleba po 4 ft. przez panią H. Dziembowską właśc. sklepu i hurt. papieru dla bezrobotnych m. Chojnic na ręce Komitetu bezrobotnych składamy jak najserdeczniejsze Bóg zapłać!

Komitet bezrobotnych

(—) Bemberek (—) Otrąbka (—) Wieteki
(—) Budziński (—) Daszewski.

OBCHOD B. UCZESTNIKOW POWSTAŃ NARODOWYCH.

Uroczystości związku z przypadającą rocznicą powstania listopadowego a organizowane przez Związek b. Uczestników Powstań Narodowych rozpoczęły się nabożeństwem po którym delegacje miejscowych towarzystw i Tow. b. Ucz. Powstań Narodowych, z dwoma orkiestrami udaly się na plac Jagielloński, gdzie złożono wieniec na płycie Nieznanego Żołnierza. Przemowę wygłosił pan Wieman w związku z wrznięciem wystąpienia Boraha. Uchwalono rezolucję, którą podamy jutro wraz z szerszym opisem da szych uroczystości, z powodu braku miejsca.

KONCERT STRAŻY POŻARNEJ

zgrupował w sali hotelu p. Engla bardzo liczne miejsce we obywatelstwo, które reprezentowane było przez przedstawicieli wszystkich sfer. Liczny udział obywatelstwa najdobrym świadectwem może, jakiego miu zażywa tak pożytecz. organiz., jaką jest Ochotnicza Straż Pożarna. W części koncertowej wystąpiła orkiestra strażaków, która okazała w świetle dodatkowym niezmiernie swe wysiłki, co jest zasługą pełnej poświęcenia i zabiegliwej staranności kapelmistrza p. prof. Wagnera, jakoteż jego dużego uzdolnienia fachowego. P. profesor Wagner ze swoim zespołem uzyskał u uczestników pełne uznanie, do czego nie mało przyczynił się program składający się z utworów o wysokim poziomie artystycznym. Publiczność żywo oklaskiwała dzielnych strażaków, którzy mimo małej obsady zasłużyli na pełne uznanie, co niewątpliwie przyczyni się do podniesienia ducha i wzmożenia wysiłku w coraz lepszym doskonaleniu się na polu muzyki.

Po koncercie w przepełnionych ubikacjach hotelu p. Engla, odbył się taniec, który zakończył się o godz. 5-tej rano.

WALNE ZGROMADZENIE

Bankverein Chojnice, Bank Spółdzielczy z ogr. odp. w Chojnicach odbędzie się w poniedziałek, dn. 9 listopada 1931 r. o godz. 7.30 po poł. w salce hotelu p. Engla. Porządek obrad: 1) Sprawozdanie Zarządu, 2) Wybór uzupełniający Rady Nadzorczej, 3) Wolne wnioski bez uchwał.
Rada Nadzorcza, D. Wyrsch, prezes.

POŻAR.

Dnia 7 bm, wieczorem o godz. 17.45 zaalarmowano Straż Pożarną. Pożar powstał w piwnicy kupca Teodora Bonina. Straż Pożarna po przybyciu na miejsce ustaliła, że pożar powstał w worku napelnionym bawełną drzewną przygotowanym na wypadek śniegu, pod oknem piwnicy. Pożar powstał na skutek rzużenia niedopałka od papierosa lub cygara przez jednego z przechodniów, Szkody niema.

DRUGI POŻAR.

Dnia 8. w godz. przepełn. powstał pożar w Sławęcinie, w osadzie Włodarczyka, przyczem spłonęła stodoła z całym zniwem, chlew, młockarnia, wialnia oraz waga decymalna. Inwentarz żywy oraz dom mieszkalny zostało uratować. Ponadto spłonęły szopy. Szkoda wynosi około 16000 zł. W. był ubezpieczony w Pomorskiem Stow. Ubezpiec. na kwotę 6500 zł. od nieruchomości. Inwentarz żywy nie był ubezpieczony. Pożar powstał wskutek nieostrożnego obchodzenia się z ogniem przez małotletnie dzieci robotnika P.

TAJEMNICZA KRADZIEŻ.

W tych dniach u jednego z osadników w Powalchach dokonano kradzieży torby z gotówką. Osadnik, podejrzewając swoich, nie zgłosił kradzieży policji. Kiedy jednak postanowił policję powiadomić, znalazła się teka z gotówką na piecu w pokoju. Poszkodowany zaręcza, że skradzioną gotówką była in nega rodzaju u mianowicie kopce banknotów były udarte, tymczasem znalezione pieniądze, choć wszystkie co do grosza, były całkiem nowe. Z tego wynika, że sprawca nabył je później inną drogą.

KRADZIEŻ.

Kradzieży portfela z gotówką 13 zł dokonano dnia 7 bm na zabawie Straży Pożarnej na szkodę p. Jackowskiej Zofji, w czasie, kiedy poszkodowana tańczyła. Jako silnie podejrzanym podaje się dwóch osobników z Chojnic. Szczególnie jeden z nich formalnie biegiem opuścił stolik w tym momencie, kiedy kradzież została dokonana i zniknął ze sali.

CZYJ ROWER?

W czasie ostatnich obław na terenie tutejszego poster. P. P. znalazła policja u jednego z rolników w Pawłowie na strychu w sianie ukryty rower męski, świeżo załocony z oddartą marką fabryczną, bez tabliczki rejestracyjnej. Rower jest używany, opony szare, pochodzi niechybnie z kradzieży. Gospodarz twierdzi, że rower oddał mu na przechowanie nieznanemu osobnik.

PROGRAM OBCHODU ŚWIĘTA ODZYSKANIA NIEPODLEGŁOŚCI.

W wtorek, dnia 10. listopada 1931 r.

o godz. 19-tej (godz. 7 po poł.) capstrzyk i Baonu Strzelców z współudziałem Stowarzyszeń umundurowanych, Wojskowo-wychowawczych i Przysposob. Wojsk.

W środę, dnia 11 listopada rb. przed południem

- o godzinie 7-mej pobudka.
- o godz. 8-ej nabożeństwo w kościele farnym dla dziatwy szkolnej
- o godz. 9.30 zbiórka Wojska i Stowarzyszeń na Rynku, poczem przegląd Wojska.
- o godz. 10-tej uroczyste nabożeństwo w kościele farnym na które PP. Przedstawiciele Władz i Urzędów, Wojsko, Delegacje stowarzyszeń miejscowych oraz Spółczerstwo polskie niniejszym zapraszamy Śpiewy podczas uroczystego nabożeństwa wykon. na Tow. śpiewu Lutnia)
- po nabożeństwie:
  - zbiórka Wojska i Stowarzyszeń na Pl. Jagiellońskim.
  - defilada i pochód na Rynku.

W środę, dnia 11 listopada rb. po poł.

WIECZORNICA

o godz. 20-tej w sali Hotelu Centralnego z następującym programem:

- Hymn Pomorza — Zygmunt Moczyński — chóry gimnazjalne
11. XI. 1918 — Zygmunt Reis — declamacja uczeń. miejsk. gimn. żeński.
- Przemówienie p. adwokata Radwańskiego
- „Trzysta buczków“ — Feliks Nowowiejski — chóry gimnazjalne
- „Taniec Marynarzy“ — uczennice miejsk. gimnazjum żeński.
- Przedstawienie jednoaktówki pt. „Szaleńcy“ — Związek Strzelecki
- Żywy obraz — Związek Strzelecki
- Wspólny śpiew „Boże coś Polskę“.

Podczas przerw przygrywać będzie orkiestra gimnazjalna.

Wstępne: pierwsze 3 rzędy krzeszeł po 1 zł, dalsze rzędy po 50 gr., wstęp na salę 20 gr.

Bilety na wieczornicę otrzymać można w księgar- ni „Dziennika Pomorskiego“ oraz wieczorem przy kafe.

Po wieczornicy zabawa taneczna.

Szan. Obywatelstwo miasta Chojnic upraszamy o wywieszenie chorągwi już w dniu 10 listopada pop. O liczny udział w powyższych uroczystościach proszą Stały Komitet Uroczystościowy.

Okropny wypadek w Więcborku

Więcbork. Okropna wieść wstrząsnęła okolicą Więcborka, o strasznym wypadku jaki miał miejsce na torze kolejowym w sobotę o godz. 8.50. Właściciel fabryki lemoniady i wyszynku piwa Maciej Mrozek przejechał w sobotę w godzinach wieczornych przez tor kolejowy koło Runowa i najechny został przez wagony i zabity na miejscu. Prócz zabitego jechał

Bieg o puchar p. Rudnika

Ostatnia tegoroczna impreza sportowa Kat. Stow. Młodzieży Polskiej Męskiej, odbyła się w czorajszej niedzieli. Zainteresowanie biegiem było ogromne, to też tłumy publiczności pospieszyły na bieg i zaległy ul. Młyńską. Na start zawodnicy przybyli w liczbie 19 z orkiestrą na czele, która później również podczas biegu udanie koncertowała. Na strzał startera zawodnicy puścili się lawą i przez całą trasę mniej więcej trzymali się zwartego rzędu. Nadzieje pokładane w Szultce w zupełności się ziściły i tenże w 9 min. 16 sekundach przerywa taśmę, zdobywając po raz drugi puchar dla barw SMP. Chojnice.

Po biegu rozdał fundator kupiec pan Rudnik cenne nagrody, które przychylnie dla młodzieży obywatelstwo ofiarowało. Okrzykiem na cześć fundatora i ofiarodawców zakończono wczorajszy bieg i ostatnią imprezę sportową w tym roku.

Techniczne wyniki biegu są następujące:

- Szultka Brunon 9,16, 2) Miszewski Józef 9,20,
- Szászcz Wiktor Pawłowo, 4) Kneba Bonifacy Chojnice, 5) Berzyszkowski Bronisław Lipnica, 6) Dobbek Jan Pawłowo, 7) Dobbek Leon Pawłowo, 8) Lipiński Bolesław Lipnica, 9) Rzoza Antoni Pawłowo, 10) Sztolman Bolesław Lipnica.

DALSZY KURS ROBOT RECZNYCH

odbędzie się w wtorek dn. 10 listp. 31 r. w lokalu p. Węsierskiego o godz. 8 wiecz. Członkinie i sympatyków się zaprasza. Narodowa Organizacja Kobiet.

Z diecezji.

NAGLY ZGON KAPŁANA.

W czwartek, dnia 5 bm, zmarł nagle w lecznicy w Koronowie na udar serca administrator w Byszewie ks. Dominik Rogaja.

Zmarły urodził się dnia 22 marca 1893 r. w Klocu w powiecie kościelickim. Po ukończeniu nauk gimnazjalnych wstąpił do Seminarjum Duchownego w Pelplinie, gdzie też dnia 17 lipca 1923 odebrał święcenia kapłańskie. Pracuje następnie jako wikary w parafii św. Jakoba w Torunju, a od r. 1927 w Tucholi. Przed niedawnym czasem został mianowany administratorem w Byszewie. R. i. p.

ŚWIECENIA.

W niedzielę o godz. 8 udzielił J. E. Najprzewie lubiejszy Ks. Biskup Stanisław Wojciech w swej kaplicy pałacowej święceń diakonatu sześciu klerykom.

Święcenia otrzymali ks. ks. subdiakon: Gajkowski Jan, Kita Józef, Konkowski Wojciech, Labuda Bronisław, Ossowski Jan, Romanowski Franciszek.

ZMIANY W DUCHOWIEŃSTWIE.

J. E. Ks. Biskup Ordynariusz zamianował swym kapłanem osobistym ks. dr. Antoniego Liedkego, dotychczasowego wikarego w Pieniążkowie.

Napad rabunkowy

Świecie. — We wsi Lipiny, w nocy z 5 na 6 bm, czterech osobników dotychczas niewysledzonych na padło na gospodarza Karwasza. Sprawcy przez wyduszenie szyby dostali się do kuchni a stamtąd do pokoju, w którym spały obie córki wyżej wymienionego. Obydwie na widok obcych ludzi wstrząsnęły alarm, na który w drzwiach pokoju stanął ojciec przez straszonych z kawałem żelaza w ręku. Na widok jego jeden z sprawców dał ognia z rewolweru i trzema strzałami położył Karwasza trupem na miejscu. Sprawcy sądzili, że czynu będą mogli dalej dokończyć. Jednak jedna z córek zamordowanego w bohatercki sposób wydostała się z domu i powiadomiła o zajściu mieszkającego w pobliżu brata. Kiedy ten nadszedł z fuzją z której wystrzelil przed domem zamordowanego, spłoszeni sprawcy zbiegli nieznani. Policja świecka wspólnie z sąsiednimi Posterunkami PP. wszczęła natychmiastowe śledztwo i po ścieg, który trwa do tej pory.

Gielda Piodów Rolnych w Poznaniu

Poznan, dnia 7. XI. 1931 r.

Warunek: handei hurt tr. i zielad, ładunki wagon, costowa zarst. 100 kg., w zotytc

Złoto	23.75—24.25
Srebrno	23.00—24.00
Jęczmień premialny	22.25—24.75
Jęczmień browarowy	27.90—28.00
Owies nowy	23.25—23.75
Mak z. 65% w. i. w.	35.50—36.50
Mak p. 65% w. i. w.	35.25—37.25
Otręby żytnie	16.25—17.00
Otręby pszenne	16.00—17.00
Otręby pszenne (gru e)	17.00—18.00
Rzepak	32.00—33.00
Groch Victori	22.00—27.00
Groch Folgera	26.00—28.00

Ziemniaki jadalne	2.50—2.80
Gorzeyca	39.00—43.00
Słoma prasowana	4.15—4.30

RUCH w TOWARZYSTWACH

SMP. — Sekcja teatralna. — Dziś o godz. 8 w sali hotelu Engla próba przedstawienia. Zarząd. Z. U. K. — W wtorek dnia 10 listopada 1931 r. o godzinie 19,30 w lokalu p. Jażdżewskiego odbędzie się zebranie miesięczne tutejszego Koła. O liczny udział członków prosi Zarząd.

BACZNOŚĆ OSADNICZY NA POMORZU!

Dnia 15 listopada br. o godz. 11-tej w sali Leśniczówki w parku miejskim w Grudziądzu odbędzie się wolny zjazd Wojewódzki Osadników Rolnych z Pomorza na który wszystkie wnioski i kolonje osadnicze centowe, anuaryjne i z parcelacji polskiej winni delegować swych delegatów, ponieważ na Zjeździe będą omawiane ważne sprawy dotyczące osadnictwa.

Pomorski Związek Osadników Rolnych.

T. G. „Sokół“ Sekcja gier sportowych. Ćwiczenia będą się odbywały regularnie w wtorki i piątki punktualnie o godz. 8 wieczorem w sali gimnastycznej przy placu Piastowskim. Na ćwiczenia winni się bezwzględnie stawic tak gimnastyki i lekkoatleci jak piłkarze. Tam przyjmuje się także chcących wstąpić w szeregi sokole. „CZOŁEM!“ Kierownik.

T. G. „Sokół“ — Oddział Młodzieży. Ćwiczenia odbywają się regularnie w środy i soboty o godz. 8 wieczorem w sali gimnastycznej przy placu Piastowskim. Przybycie wszystkich bezwzględnie konieczne. Nowych członków przyjmuje się na miejscu. „CZOŁEM!“ Kierownik.

Tow. Gimn. „Sokół“ — Oddział żeński. — Ćwiczenia odbywają się regularnie o godz. 8-mej w poniedziałki i czwartki, w hali gimnastycznej w Konwiktach. Przybycie wszystkich drh. obowiązkowe. Tamże przyjmuje się nowe członkinie.

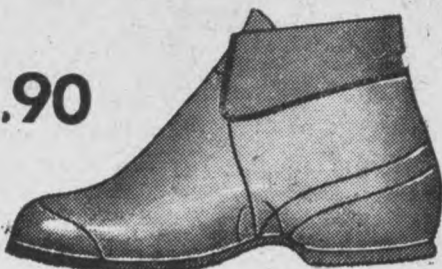
DALSZA ZNIZKA CEN.

6.90

Fason 7815-61

Podczas deszczów niezbędne są dla Pani gumowe kalosze.

7.90

Fason 2861-01

Dziecięce calogumowe śniegowce, na trykotowej ciepłej podszewce, z aksamitnym mankietem.

29.90

Fason 9977-22

Czarny wysoki bucik do sznurowania z boku, na silnej, skórzanej podeszwie. Półszpiczasty elegancki fason. Posiadamy go w kilku szerokościach.

Bata

REPARUJEMY
OBUWIE

nawet nie u nas kupione, w naszym warsztacie, urządzonym według najnowszych zdobyczy techniki.

Przetarg przymusowy
We wtorek dnia 10. 11. 1931 r. o godzinie 10-tej sprzedam w Chojnicach u spedytora Nowackiego najwięcej dającemu za gotówkę:

50 i smalcu,
1 leżankę,
1 obraz,
1 leżankę,
1 szafę,
1 kredens,
1 kanapę,
1 fotel.

Szeleziński

Kom. sąd. Chojnice 203

Kupuje używane meble
ubrania, ubawie, pierzyny, maszyny do szycia i t. p.

Marta Dolna,
plac Jerzego 1. ptr.

Mieszkanie

1 pokój. z kuchnią
zaraz do wynajęcia.

Szosa Gdańska 33.

Poszukuję

ucznia
kowskiego

od zaraz lub później, nauka bezpłatna przy wolnym utrzymaniu. Zgłosz. przyjmuje

Anton Wojtkiewicz,
Szlachetna Nowa Cierkiew
Powiat Chojnice.

Niniejszem podaję do łaskawej wiadomości Szan. Klienteli miasta Chojnic i okolicy, iż z dniem 2-go listopada br.

przeniosłem mój

Zakład krawiecki

z ulicy Dworcowej 15.

na ul. Strzelecką nr. 6.

Proszę Szan. Klientelę o dalsze poparcie mego przedsiębiorstwa.

Jan Czupa.

Farby liworowe

do malowania tkanin
oraz wszelkie proszki,
jak pył brylantowy, brzozy, lazuru-
jące farby, perełki szklane, kredki
do malowania.

We wielkim wyborze poleca firma

BRACIA HUBERT

właśc. Julian Hubert

Gdańska 18. DROGERJA Telefon 219.

Przetarg przymusowy

W sobotę 14. 11. br. o godz. 11,30 sprzedam w lokalu p. Jazdzewskiego Pl. Jerzego 5. najwięcej dającemu za gotówkę:

2 biurka, 2 obrazy, 1 kanapę, 300 koszy, 1 lustro, 1 szafę do ubrań, 1 maszynę do mlócenia.

Sikora

Egz. miejski.

Młodszy

człowiek

uczciwy trzeźwy, jako portjer do Hotelu zaraz potrzebny.

Hotel Polonia.

Mieszkanie

3 pokój. z kuchnią
zaraz do wynajęcia.

Strzelecka 20.

Mieszkanie

4 pokojowe
oraz jeden dobrze

umeblowany pokój
zaraz do wynajęcia.

Strzelecka 18.

II. piętro.

Ogłaszacie

w poczytnym piśmie naszym

Ciasto Strudlowe

andruty

kakao hol.

herbaty wyb.

pomad. czekol.

czekolady wyborowe

poleca

Merkur, Chojnice

Kilimy ludowe

oraz kilimy włochate huculskie
sprzedaje na dogodnie spłaty firma

„Karpacka Sztuka Ludowa”
(Kosów kolo Kołomyji)

Duży wybór!

Ceny fabryczne.

Wojażer zamieszkuje w hotelu „Engel” pokój nr. 3.

Oszczędzaj i składaj ciężko zapracowany grosz do pupilarnie pewnej instytucji jaka jest
Miejska Komunalna Kasa Oszczędności
Chojnice, Rynek 1.

Kupujcie losy

do 1. klasy 24 Loterii Państw.
w kolekturze Kunowskiego

w Chojnicach

gdyż jest to jedyny sposób dojścia do
pieniędzy w obecnych trudnych czasach

Pomimo mniejszej ilości losów wygrane pozostały te same. **Cena losu 10 zł. za 1/4 i t. d.** Ryzyko jest bardzo małe, gdyż co drugi los, wygrać musi, a więc dalej do dzieła, gdyż ciągnięcie odbędzie się już w dniach **19 i 20. listopada b. r.**

Piany gry można nabyć w Kolekturze bezpłatnie.

Dostarczamy

D·R·U·K·I

wszelkiego rodzaju, jak :
formularze, rachunki, papier
kancelaryjny z wydrukowa-
ną firmą, memorandum,
koperty, plakaty, programy,
zaproszenia weselne i na
wszelkie uroczystości, cen-
niki, wizytówki, katalogi,
świadectwa szkolne i wszel-
kie prace wchodzące w za-
kres pracy drukarskiej. Gwa-
rantujemy za wykonanie
czyste, rzetelne i po
przystępnych cenach.
Największa drukarnia na miejscu i okolicy

**Drukarnia Dziennika
i Ludu Pomorskiego**
Chojnice, Człuchowska 13.

Zawiadomienie - Ostrzeżenie!

Niniejszem podajemy do wiadomości, że pp. Kantor i Gwiazdowski z Tucholi oraz p. Ciara z Chojnic nie są naszymi przedstawicielami i nie mają prawa do sprzedaży naszych maszyn jak i do inkasowania!

Zwracamy na to uwagę i ostrzegamy!

Tow. „Diabolo-Seperator”

Sp. z ogr. odp. w Poznaniu

Obrazy narodowe

Cud nad Wisłą
Zaślubiny Polski z Morzem
Rejtan na Sejmie Warszawskim
Nie rzucim ziemi
Hołd Pruski
Bitwa pod Grunwaldem
Konstytucja 3-go Maja

oraz obrazy religijne
i krajobrazy

w wielkim wyborze poleca

Księgarnia Dzien. Pomorskiego.